

## ՅԵՍՆԱՄԵԱԿ ԲԱՅՄԱՆ ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

23 Հոկտեմբեր 1932, Կիրակի, Ս. Թարգմանչաց տաճի վաղորդայինն էր որ կատարուեցաւ պաշտօնական բացումը Ս. Աթոռոյ Կիւլպէնկեան Մատենադարանին, նուիրագործելով Վսեմաշուք և մեծանուն բարերար Գալուստ Կիւլպէնկեանի հոյակապ այս նուիրատուութեան հանգիստը ուղարկելով թէ՛ Թարգմանչաց տաճին խորհուրդովը և թէ՛ յիշատակովը անուանատաճի տարեգրածին՝ անոնց գաղտփարն ու գործը այնքան ողնուկան նուիրումներով արգիւնաւորած Երջանկայիշտակ Տ. Եղիշէ Պատրիարք Դուրեանի, որուն ի մեծարանս էր նաև որ կառուցուած էր այս շէնքը։

Բարերարին փափաքը իրագործուած էր — Մատենադարանը կառուցանել ի յիշատակ իր ծնողաց՝ Սարգիս և Տիրուհի Կիւլպէնկեաններու։

Մատենադարանի մէծ սրահին մէջ, Ամեն. Տ. Թարգմ. Պատրիարք Դուշակեանի գլխաւորութեամբ, բովանդակ Միաբանութիւնը և ժառանգաւորաց վարժարանի ստաները կ'իրգեն Ս. Աթոռոյ օրհնեղբ. ՎՅՐԱՆԵՆԵՔ ՂՏԷՐ՝ շարականը, ի ներկայութեան 300է աւելի հրաւիրեալներու բաղժութեան։ Ապա, Լուսարարապետ Տ. Մկարոյ Սըրբազան կը կարգայ տեղեկագիր մը, որ յապաւում կը ներկայացնէ հոգ. —

Ուրախութեան պահ մըն է որ կ'ապրինք այս վարկեանիս, որովհետեւ առաջին անգամ ըլլալով կը համախմբուինք այս սրահին մէջ, կաթարկու բացումը նօրակառոյց և հոյաշէն Մատենադարանիս, որ ազգին և մասնաւորապէս Ս. Աթոռիս պատիւը բերող Հաստատութիւն մը եղաւ, և որ կողուած է կարեւորագոյն տեղ մը գրաւելու Ս. Յակոբեանց մենաստանի այս ընդարձակ չրթափակին մէջ, և ամբողջացնելու Միաբանութեանս տաղարական, կրթական և գրական գործօններուն անհրաժեշտ երրորդութիւնը. — Տպարան, Դպրոց, Մատենադարան։

Յիսնամեակ մը առաջ, Մատենադարանի գիրքերու ընդհանուր թիւն էր 30,000՝ իմաստասիրական, կրօնական, ընկերային, լեզուաբանական, գիտական, գրական, պատմական, աշխարհագրական եւն.։ Կը ստանայինք մօտաւորապէս 150 թերթեր, հանդէսներ եւն.։ Հայաստանէն և արեւելքի զանազան երկիրներէն։ Ներկայիս՝ Մատենադարանը տարեկան շուրջ 800—850 հատորներով կը ճոխանայ և կը պարունակէ մօտ 75,000 հատոր, որոնցմէ 30,000ը հայերէն լեզուով, իսկ մնացեալները օտար լեզուներով՝ առաւելաբար Անգլերէն և Ֆրանսերէն։ Այսօր կը ստանանք գրեթէ 200 հայերէն և 150 օտար լեզուներով հրատարակուած թերթեր և հանդէսներ։ Գիրքերուն թիւը կը ճոխանայ նաև հանգուցեալ Միաբաններու թողոններով։ Ունինք հայերէն առաջին թերթը «ԱԶԴԱՐԱՐ», որ լոյս տեսած է Մատրասի մէջ (1796) և առաջին ապագիր Աստուածաշունչը, որ ապուած է Ամսթերամի մէջ 1666ին։

Մասթ է որ Ս. Յակոբեանց վանքը աղգարան—մշակութային գանձերու հաւատարիմ պահպան մըն է միանգամայն, և այս ուղղութեամբ առաւելագոյն նպատակաւ սահմանուած է Կիւլպէնկեան Մատենադարանը, որ առաջնակարգ և մեծապէս պատուաբեր տեղ կը գրաւէ Հայ Գաղթաշխարհի մէջ՝ հայ գիրքի արժէքներու պահպանման իր դերով։

Օրհնելով ըլլայ յիշատակը հանգուցեալ Գալուստ Կիւլպէնկեանի, որ իր վեհ անձն և իշխանական նուիրատուութեամբ՝ հայ մշակոյթի պատուաբեր ուրջուն բաղժօքսաւ իմացական լուսոյ այս վառարանը կոթողեց հայկական Սիոնի բարեւոյթին, և շնորհակալութիւն բոլոր անոնց՝ որոնք շարունակողներն են մեծ բարերարի գործին, իր հիմնած Հաստատութեան ժիջոցաւ, հոսեցնելով ներթափանք բարիքները՝ արեւելքի տարածքին գործող կրթական և մշակութային մեր յարկերուն, քաջ վստահ իմացական արժէքներու վերապահուած անփոխարինելի գերին՝ հայ ոգեկանութեան գործածան ու անվթար պահպանումին մէջ։

Հոկտեմբեր 1982.

ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՅՅԱՆ  
Դարաստղար